

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 10Co/157/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5113230656
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 09. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Amália Paulerová
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2015:5113230656.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v senáte v zložení z predsedníčky senátu JUDr. Amálie Paulerovej a členov senátu JUDr. Róberta Urbana a JUDr. Erika Vargu v právnej veci navrhovateľov: 1/ JUDr. V. T., nar. XX.X.XXXX, bytom XXX XX C., B. XXX/XX, 2/ Q. T., nar. XX.XX.XXXX, bytom XXX XX A. č. X, 3/ V. A., rod. T., nar. XX.X.XXXX, bytom XXX XX V. H. XX, navrhovateľa v rade 2/ a 3/ zastúpení navrhovateľom v rade 1/, proti odporkyni - D. Q., rod. T., nar. XX.XX.XXXX, bytom XXX XX R. B. - A. č. XXX, v zastúpení - JUDr. Martin Olos, advokát, so sídlom advokátskej kancelárie D., M. R. M. č. XX, o určenie neplatnosti závetu a listiny o vydedení, na základe odvolania navrhovateľov 1/ 2/ 3/ a na základe odvolania odporkyne (čo do výroku o trovách konania) proti rozsudku Okresného súdu Žilina č.k. 8C/256/2013-30 zo dňa 15.10.2014 takto

rozhodol:

P o t v r d z u j e rozsudok okresného súdu.

Navrhovateľa 1/, 2/ a 3/ s ú p o v i n n í zaplatiť odporkyni na účet jej právneho zástupcu JUDr. Martina Olosa, advokáta so sídlom v D. trovy odvolacieho konania titulom trov právneho zastúpenia v sume 87,50 eur, do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom okresný súd zamietol návrh navrhovateľov (zo dňa 5.9.2013), ktorým sa voči odporkyni domáhali určenia neplatnosti závetu a listiny o vydedení poručiťky Q. T., nar. XX.XX.XXXX, spísaných formou notárskej zápisnice notárky JUDr. Ľubice Jonekovej pod č. N 79/2010, Nz 12613/2010.

Súd konštatoval, že z pohľadu ustanovenia § 80 písm.c/ O.s.p. na strane navrhovateľov existuje naliehavý právny záujem na určovacej žalobe, pretože na jej podanie boli odkázaní uznesením Okresného súdu Žilina č.k. 18D/72/2013-57 zo dňa 6.8.2013 v dedičskom konaní po poručiťke Q. T., nar. XX.XX.XXXX. Zistil, že formou notárskej zápisnice notárky JUDr. Ľubice Jonekovej pod č. N 79/2010, Nz 12613/2010, poručiťka Q. T., nar. XX.XX.XXXX, zriadila závet a listinu o vydedení, podľa obsahu ktorej vydedila podľa § 469a ods.1 písm.a) a b) Občianskeho zákonníka všetky deti jej druhého syna Q. T., ktorý ju predumrel, t.j. vydedila navrhovateľov, ako aj ich prípadných potomkov z dôvodu, že „ jej v rozpore s dobrými mravmi po dobu viac ako 15 rokov (odkedy zomrel jej syn a ich otec) neposkytli potrebnú pomoc v chorobe a starobe a taktiež o ňu neprejavili žiaden záujem a nenavštevujú ju, ani nijako inak nekontaktujú. Pokúšala sa s nimi kontaktovať, aj odkázala, aby prišli k nej, ale neprišli, hoci nebývajú ďaleko od nej. Všetci traja sú plnoletí a samostatní“. Poručiťka zároveň celý svoj majetok, t.j. všetky hnutel'né a nehnuteľné veci, práva a iné majetkové hodnoty, ktorých vlastníčkou bude ku dňu svojej smrti, odkázala svojej vnučke - odporkyni. Navrhovateľa argumentovali tým, že možnosť vydedenia podľa § 469a ods. 1 Občianskeho zákonníka sa na nich nemôže vzťahovať, lebo vydedenie podľa uvádzaného ustanovenia sa vždy týka priameho potomka, bez ohľadu na to, či sa dožije alebo nedožije smrti poručiťky. Počas života poručiťky nedošlo k vydedeniu ich otca, priameho potomka

poručiťky, navyše oni sú neopomenuteľnými dedičmi poručiťky podľa § 479 resp. § 473 Občianskeho zákonníka.

Okresný súd vychádzajúc zo skutkového vymedzenia návrhu navrhovateľmi a z ich skutkových tvrdení, posúdil vec právne podľa § 461 ods. 1,2, § 39, § 469a ods. 1,2,3, § 473, § 479 Občianskeho zákonníka a uzavrel, že návrh navrhovateľov dôvodný nie je.

Podľa názoru súdu prvého stupňa výkladom ustanovenia § 469a ods. 1 Občianskeho zákonníka, vzhľadom na použitý právny pojem „potomok“ je možné vydediť aj nepriameho potomka, teda nielen priamo dieťa poručiťky. V listine o vydedení však poručiťka môže okruh vydedených osôb rozšíriť z priamych potomkov na ďalšie osoby uvedené v § 473 ods. 2 Občianskeho zákonníka (vnuci, pravnucci a prapravnucci poručiťky). Právny názor o rozšírení účinkov vydedenia v zmysle označeného ustanovenia je prakticky možné uplatniť iba za predpokladu, že žije priamy potom poručiťky, ten potomok poručiťky, ktorý by generačne predchádzal toho poručiťky, ktorý by bol právne postihnutý rozšírením účinkov vydedenia. Súd sa stotožnil s právnou argumentáciou právneho zástupcu odporkyne, že v konkrétnom prípade nebolo možné vydediť syna poručiťky a zároveň otca navrhovateľov 1/ až 3/, Q. T., pretože ten poručiťku predumrel. Za týchto okolností otec navrhovateľov nebol subjektom právnych vzťahov v čase spísania predmetného závetu a listiny o vydedení poručiťkou, pričom vo výške svojho dedičského podielu boli týmito subjektmi právnych vzťahov práve navrhovatelia v rade 1/ až 3/. Rozsah osôb, ktoré je možné vydediť vôľovým úkonom poručiťky, prakticky zodpovedá rozsahu neopomenuteľných dedičov, ktorí sa sami stali nositeľmi dedičského práva na základe úmrtia ich predka v predchádzajúcej generácii. Podľa názoru súdu právny inštitút vydedenia podľa ustanovenia § 469a O.z. priamo vyvažuje právny inštitút neopomenuteľného dediča podľa § 479 O.z., ktorý sa potenciálne týka dedičov vo viacerých generáciách. Navrhovatelia v 1/ až v 3/ rade ani len netvrdili, žeby neboli skutkovo dané dôvody vydedenia podľa obsahu predmetnej listiny závetu a listiny o vydedení. Súd poukazuje v dôvodoch rozhodnutia na bremeno tvrdenia dotknutej procesnej strany v sporovom konaní, na ktoré nadväzuje bremeno dôkazné.

O náhrade trov konania rozhodol okresný súd podľa § 142 ods. 1 veta prvá O.s.p., vychádzal z princípu úspechu/neúspechu účastníkov a odporkyne - úspešnej procesnej strane priznal náhradu trov konania titulom trov právneho zastúpenia za 2 úkony právnej služby v roku 2013 - prevzatie a príprava zastúpenia, vyjadrenie k žalobe 15.11.2013, za jeden úkon právnej služby v roku 2014 - účasť na pojednávaní 15.10.2014, pritom za jeden úkon právnej služby v zmysle § 11 ods. 1 Vyhl. MS SR č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších prepisov (ďalej iba vyhláška) patrí odmena vo výške 61,15 eur, za všetky tri úkony odmena spolu 184,14 eur. K odmene za jednotlivé úkony právnej služby patrí aj náhrada tzv. režížného paušálu podľa § 16 ods. 3 cit. vyhlášky, a to za 2 úkony vykonané v roku 2013 jednotlivo vo výške 7,95 eur a za 1 úkon vykonaný v roku 2014 vo výške 8,04 eur, celkom paušálna náhrada spolu 23,94 eur. K odmene právnej služby patrí právnenému zástupcovi aj 20% DPH podľa § 18 ods. 3 vyhlášky vo výške 41,62 eur. Náhrada trov právneho zastúpenia odporkyne v konaní zodpovedá sume 249,70 eur, následne podľa § 149 ods.1 O.s.p. uložil súd navrhovateľom povinnosť nahradiť odporkyne trovy konania na účet jej právneho zástupcu. Okresný súd poukazuje na nesprávne vyčíslené trovy právneho zastúpenia zástupcom odporkyne, súd sa totiž nestotožnil s uplatneným základom odmeny advokáta vychádzajúci z tzv. kumulatívneho predmetu konania, spojením dvoch vecí podľa § 13 ods. 3 vyhlášky. Podľa názoru okresného súdu povaha sporu týkajúca sa jednej listiny závetu a listiny o vydedení čo i len hypoteticky vylučovala rozdelenie predmetu súdneho konania na dve samostatné veci, keďže išlo o jeden prejav vôle poručiťky.

Proti rozsudku okresného súdu podali v zákonnej lehote odvolanie navrhovatelia, domáhali sa jeho zmeny, v rámci tejto zmeny žiadali návrhu vyhovieť v celom rozsahu a žiadali od odporkyne náhradu trov konania titulom zaplateného súdneho poplatku vo výške 199 eur. Namietali nesprávne právne posúdenie veci súdom prvého stupňa. Citovali ustanovenie § 469a ods. 1 Občianskeho zákonníka umožňujúce podľa ich názoru vydedenie iba priameho potomka poručiťky (syna alebo dcéry), na ďalšie osoby, ako vnuci, vnučky, pravnučky možno dôsledky vydedenia podľa odvolateľov len rozšíriť podľa § 469a ods. 2 Občianskeho zákonníka. Vydedenie je jednostranný právny úkon poručiťky, ktorým tento prejavuje svoju vôľu, aby jeho potomok (čiže dieťa poručiťky) ako neopomenuteľný dedič nedostal z niektorého zo zákonných dôvodov svoj dedičský podiel. Vydedenie sa týka iba potomkov poručiťky, potomkom je priamo dieťa poručiťky, ďalšie osoby vo vzťahu k poručiťkovi sú iba v príbuzenskom

vzťahu. Navrhovatelia v rade 1/, 2/ a 3/ poukazovali na to, že sú vnukmi poručiťky, potomkami jej nebohého dieťaťa. Mali za to, že vydedenie, tak ako bolo uvedené v listine o vydedení pripadalo do úvahy za použitia ustanovenia § 469a ods. 2 O.z., kde by bolo možné rozšíriť vydedenie na vnukov a vnučky ako ďalšie osoby uvedené v § 473 ods. 2 O.z. rozšíreným vydedením. Oni z dôvodu smrti rodiča, teda priameho poručiťovho potomka sa stali zákonnými neopomenuteľnými dedičmi, ktorí dedia priamo zo zákona. Ak potomok poručiťa zomrel, sú neopomenuteľnými dedičmi jeho deti ako vnuci, ako i ďalšie osoby. Ak by zákonodarca podľa § 469a ods. 1 Občianskeho zákonníka umožnil vydediť aj nepriameho potomka, tak ako to zdôvodnil súd prvého stupňa (vnukov a vnučky), tak by bolo zbytočné ustanovenie § 469a ods. 2 Občianskeho zákonníka ktorým sa rozširujú dôsledky vydedenia na osoby uvedené v § 473 ods. 2 O.z. (t.j. vnukov, vnučky, pravnukov, pravnučky) a bolo by možné priamo použiť § 469a ods. 1 O.z. Vydedenie podľa odvolateľov sa v prvom rade vždy týka priameho potomka poručiťa, bez ohľadu na to, či sa dožije alebo nedožije smrti poručiťa. Odvolatelia citujú ustanovenie § 473 ods. 1, ods. 2 Občianskeho zákonníka a sú názoru, že ak bezprostredný potomok neprichádza do úvahy ako dedič po poručiťovi, pretože sa nedožil smrti poručiťky, právo neopomenuteľného dediča prechádza na potomkov dieťaťa poručiťky, to znamená na vnukov a vnučky poručiťky, a nie ako je to vyjadrené názorom súdu ako potomkov poručiťky. Potomkom poručiťky je len dieťa poručiťky (t.j. syn alebo dcéra). V prvej skupine zákonných dedičov dedia popri manželovi poručiťa jeho potomkovia, t.j. deti poručiťa, ak sa dožili jeho smrti. To znamená, že vnuci poručiťky, t.j. deti žijúcich deti poručiťa nemajú žiadne dedičské právo, nadobúdajú až na základe práva reprezentácie, na základe ktorého právne postavenie dedičov nadobúdajú aj potomkovia, deti poručiťa, teda jeho vnuci a vnučky a to vtedy, ak z nejakého dôvodu nededia potomkovia. Odvolatelia zvýraznili, že oni sa stali neopomenuteľnými dedičmi v zmysle ustanovenia § 479 O.z. až na základe uplatnenia princípu reprezentácie, preto nesúhlasili s názorom súdu, že ustanovenie § 469a Občianskeho zákonníka priamo vyvažuje právny inštitút neopomenuteľného dediča podľa § 479 O.z., nakoľko za neopomenuteľných dedičov zákon považuje iba potomkov poručiťa, t.j. deti poručiťa, ak sa niektorý z nich nedožil smrti poručiťa, tak jeho deti. Právne posúdenie účinkov vydedenia aj na potomkov priameho dediča odvolatelia považujú za otázku zásadného právneho významu, preto žiadali, aby odvolací súd pripustil možnosť podať dovolanie v prípade, že napadnutý rozsudok potvrdí.

Odvolanie proti rozsudku okresného súdu čo do výroku o náhrade trov konania podala aj odporkyňa. Namietala nesprávne právne posúdenie veci súdom v tejto otázke, argumentovala tým, že v posudzovanej veci išlo o samostatné predmety konania - dva určovacie petity, o dva právne úkony poručiťa, ktoré súd musel posúdiť samostatne. Podľa jej názoru z hľadiska hmotného práva zákon na platnosť závetu a listiny o vydedení kladie rozličné požiadavky. Skutočnosť, že oba právne úkony poručiťa sú zachytené na jednej listine je nerozhodná, tvrdenie súdu, že ide o jeden prejav vôle poručiťa je zmätočné, nakoľko ide o úplne samostatné prejavy vôle, ktoré zákon spolu automaticky nespája. Odporkyňa sa domáhala zmeny rozsudku vo výroku o trovách konania, v rámci tejto zmeny žiadala, aby odvolací súd zaviazal navrhovateľov 1/, 2/, 3/ k povinnosti spoločne a nerozdielne jej nahradiť trovy prvostupňového konania titulom trov právneho zastúpenia vo výške 332,98 eur do 3 dní od právoplatnosti. Uplatnila si zároveň i náhradu trov odvolacieho konania vo výške 59,11 eur titulom trov právneho zastúpenia za 1 úkon právnej služby - spísanie odvolania.

Odporkyňa v písomnom vyjadrení k odvolaniu navrhovateľov žiadala v merite veci potvrdenie rozsudku okresného súdu pre vecnú správnosť. Podľa jej názoru listina o vydedení bola notárom správne formálne koncipovaná, je právne nemožné vydediť mŕtveho syna, nakoľko v čase vydedenia už nežil a nemal právnu subjektivitu. V danom prípade tak bolo možné vydediť iba ďalších potomkov - deti syna poručiťky - t.j. vnukov poručiťky. Je objektívne nemožné a zmätočné vydediť syna, ktorý už nežije a ktorého rodič prežil, nakoľko takýto syn už logicky ani nemôže dediť, svojho rodiča totiž predumrel a nemôže ako skôr mŕtvy subjekt akokoľvek dediť po subjekte, ktorý zomrie časovo až následne. Dedenie sa nadobúda vždy momentom smrti poručiťa, t.j. dedič musí v čase smrti poručiťa sám žiť, aby vôbec mohol dediť. Navrhovatelia si nesprávne vysvetľujú pojem „potomok“. Potomkom podľa zákona nie je iba dieťa poručiťa, ale potomkami sú ďalší pokrvní príbuzní - aj vnuci a pravnucci. Zákon jasne rozlišuje pojem „dieťa“ a pojem „potomok“, ktorý je širší. Závet ako aj listina o vydedení boli spísané vo forme notárskej zápisnice, ktorá má charakter verejnej listiny, t.j. dôkazné bremeno na vyvrátenie obsahu zápisnice leží výlučne na navrhovateľoch. Je nesporné, že dôvody vydedenia boli reálne dané a postoj navrhovateľov je účelový. I v prípade neplatnosti listiny o vydedení by závet bol neplatný iba z časti, navrhovatelia 1/, 2/, 3/ by mali nárok na polovicu svojho zákonného podielu, t.j. každý z navrhovateľov ako plnoletý neopomenuteľný dedič by mal nárok na podiel 1/12. Preto sa tak ani z teoretického hľadiska

nemôžu účinne domáhať neplatnosti celého závetu. Odporkyňa cituje obsahové znenie ustanovenia § 479 Občianskeho zákonníka a zároveň naň poukazuje. Žiadosť odvolateľov o pripustenie dovolacej otázky hodnotí za nedôvodnú. V danej veci nejde o nejakú zložitú, novú právnu otázku, ale o posúdenie základných zásad právnej subjektivity fyzických osôb a dedenia a najmä o rešpektovanie dikcie zákona - ak by totiž zákonodarca chcel v zákone uviesť pojem „dieťa“, celkom určite by nepoužil širší pojem „potomok“. Podľa názoru odporkyne navrhovateľa vykladajú zákon podľa svojich potrieb, poukazujú na polemizujúci odborný komentár, súdy však podľa komentárov nerozhodujú, súd zákon vykladá a aplikuje. Odporkyňa zotrvala na dôvodoch svojho odvolania smerujúce do výroku o trovách konania, žiadala od navrhovateľov priznať náhradu trov odvolacieho konania titulom trov právneho zastúpenia vo výške 167,68 eur za : písomné vyjadrenie k odvolaniu navrhovateľov a za odvolanie proti výroku o trovách prvostupňového konania.

Navrhovatelia písomné vyjadrenie k odvolaniu odporkyne nepredložili.

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací (§ 10 ods.1 O.s.p.), po zistení, že odvolanie podali na to oprávnení účastníci (§ 201 prvá veta O.s.p.) v zákonom stanovenej lehote (§ 204 ods. 1 O.s.p.), preskúmal vec v rozsahu danom v ustanovení § 212 ods. 1 O.s.p. a aplikáciou postupu podľa § 156 ods. 3 O.s.p. v spojení s § 211 ods. 2 a § 214 ods. 2 O.s.p. (bez nariadenia odvolacieho pojednávania) rozsudok okresného súdu potvrdil podľa § 219 ods. 1 O.s.p.

Je bezpochyby preukázané, že v dedičskom konaní po neb. Q. T., rod. B., nar. XX.XX.XXXX, zomrela XX.X.XXXX (starej matke navrhovateľov) vedenom poverenou súdnou komisárkou JUDr. Danou Tabačkovou, notárkou so sídlom v D., č.k. 18D/72/2013, Dnot 127/2013 bol predložený poručiiteľkin závet a listina o vydedení, spísané dňa 14.4.2010 do notárskej zápisnice č. N 79/2010, Nz 12613/2010 na Notárskom úrade JUDr. Ľubici Jonekovej, notárky so sídlom v D., M. ul. X. Navrhovatelia po vyjadrení nesúhlasu s uvedeným prejavom vôle poručiiteľky boli v dedičskom konaní po poručiiteľke odkázaní uznesením Okresného súdu Žilina č.k. 18D/72/2013-57, Dnot 127/2013 zo dňa 6.8.2013 na podanie určovacej žaloby o neplatnosť vydedenia podľa § 469a ods. 1 písm. a/, b/ O.z. a neplatnosti závetu z pohľadu § 40a Občianskeho zákonníka. Práve uvedená okolnosť viedla navrhovateľov k podaniu určovacej žaloby v dotknutej veci. Navrhovatelia namietali právny úkon poručiiteľky, ktorým ich vydedila, mali za to, že podľa, v listine o vydedení použitého ustanovenia, § 469a ods. 1 písm. a/, b/ O.z., môže byť vydedený iba priamy potomok poručiiteľa a nie vnuci, vnučky, hoc vydedenie tak, ako bolo uvedené v listine o vydedení by pripadalo do úvahy za použitia ustanovenia § 469a ods. 2 Občianskeho zákonníka. Osobitne argumentovali tým, že počas života poručiiteľky nedošlo k vydedeniu jej priameho potomka (otca navrhovateľov), na základe tejto skutočnosti nebolo možné voči nim (ako vnukom poručiiteľky) uplatniť vydedenie podľa § 469a ods. 1 písm. a/, b/ Občianskeho zákonníka. Určenie neplatnosti závetu zdôvodnili okolnosťou, že boli v závete opomenutí hoc vystupujú ako neopomenuteľní dedičia v zmysle § 479 O.z. a preto vo vzťahu k nim prichádza dedenie zo zákona podľa § 473 Občianskeho zákonníka. Zákon ich ochranu ako neopomenuteľných dedičov zabezpečuje tak, že považuje závet za neplatný v tej časti, ktorá odporuje právu neopomenuteľných dedičov na ich dedičský podiel, ide o tzv. relatívnu neplatnosť právneho úkonu podľa § 40a ods. 1 O.z.

Krajský súd konštatuje, že okresný súd skutkový stav veci zistil riadne. Totožne ako súd prvého stupňa, i krajský súd sa oboznámil s obsahom rozhodujúceho listinného dôkazu - notárskej zápisnice napísanej na Notárskom úrade v Žiline dňa 14.4.2010 JUDr. Ľubicou Jonekovou, notárkou so sídlom v D. pod N 79/2010, Nz 12613/2010. Vo forme tejto notárskej zápisnice poručiiteľka Q. T. nar. XX.XX.XXXX zriadila závet a listinu o vydedení, ako závetca dobrovoľne a bez nátlaku sa rozhodla usporiadať svoj majetok pre prípad svojej smrti tak, že celý jej majetok, a to všetky hnutelné a nehnuteľné veci, práva a iné majetkové hodnoty ktorých vlastníčkou bude ku dňu svojej smrti, prenecháva pre prípad svojej smrti svojej vnučke D. Q., rod. T., nar. XX.XX.XXXX, dcére jej jediného syna W. T.. Všetky deti svojho druhého syna Q. T., ktorý ju predumrel - V., V. a Q., ako ich prípadných potomkov vydedila v súlade s § 469a ods. 1, písm. a/, b/ Občianskeho zákonníka z dôvodu, že v rozpore s dobrými mravmi jej po dobu viac ako 15 rokov (od kedy zomrel jej syn a ich otec) neposkytujú potrebnú pomoc v chorobe a starobe a taktiež o ňu neprejavujú žiaden záujem, nenavštevujú ju, ani nijako inak nekontaktujú. Pokúšala sa s nimi kontaktovať ona, odkázala, aby ku nej prišli, ale neprišli, hoci nebývajú ďaleko od nej. Všetci traja sú plnoletí a samostatní.

V konaní nebol spor o tom, že právny predchodca navrhovateľov 1/, 2/, 3/ ich otec Q. T. poručiťku predumrel, bol v dobe zriadenia závetu a listiny o vydedení spísanej formou notárskej zápisnice dňa 14.4.2010 nebohý približne v trvaní 15 rokov a poručiťka zomrela XX.X.XXXX.

Podstatou sporu bolo právne posúdenie, či poručiťka mohla/nemohla vydediť navrhovateľov 1/, 2/, 3/ podľa hmotnoprávneho ustanovenia - § 469a ods. 1, písm. a/, b/ Občianskeho zákonníka, pretože podľa navrhovateľov - odvolateľov mohla vydediť poručiťka označeným inštitútom iba svojho priameho potomka/syna a ich vydedenie ako právnych nástupcov priameho potomka by pripadalo do úvahy iba za použitia ustanovenia § 469a ods. 2, Občianskeho zákonníka. Boli názoru, že vydedenie podľa § 469a ods. 1, písm. a/, b/ O.z. sa v prvom rade vždy týka priameho potomka poručiťka a to bez ohľadu na to, či sa dožije alebo nedožije smrti poručiťka, počas života poručiťka ich otca, teda svojho priameho potomka nevydedila, preto voči nim nebolo možné uplatniť vydedenie podľa § 469a ods. 1, písm. a/, b/ O.z.

Krajský súd upriamuje pozornosť na to, že ustanovenie § 469a ods. 1, 2, 3 Občianskeho zákonníka zakotvuje hmotnoprávne podmienky vydedenia. Inštitút vydedenia svojim obsahom a podstatou predstavuje odňatie subjektívneho práva potomkov (ako neopomenuteľných dedičov) na ich povinné zákonné podiely, pritom poručiťka môže vydediť potomka (potomkov) len na základe dôvodov ustanovených zákonom (viď dôvody vydedenia v § 469a ods. 1, písm. a/, b/, c/, d/ O.z.).

Vydedenie je jednostranný výslovný prejav vôle (právny úkon), ktorým poručiťka odoberie svojmu potomkovi ako neopomenuteľnému dedičovi právo dediť, ktoré by mu inak zo zákona patrilo. Právnym následkom platného vydedenia je buď vylúčenie neopomenuteľného dediča z dedičstva, alebo obmedzenie jeho dedičského nároku (povinného podielu). Inštitút vydedenia sa týka iba tzv. „neopomenuteľných dedičov“.

V aktuálne posudzovanej veci je preukázané, že otec navrhovateľov Q. T. bol synom poručiťky, ku dňu zriadenia listiny o vydedení poručiťkou, otec navrhovateľov nežil (bol nebohý približne 15 rokov) a poručiťka svojho syna za jeho života nevydedila. Ak by Q. T. ku dňu smrti poručiťky žil, bezpochyby bol by tzv. neopomenuteľným dedičom. Navrhovatelia teda sú potomkami neopomenuteľného dediča, teda deťmi priameho potomka poručiťky.

Podľa názoru odvolacieho súdu Q. T. v listine o vydedení spísanej v notárskej zápisnici dňa 14.4.2010 mohla vydediť podľa § 469a ods. 1 písm. a/, b/ O.z. navrhovateľov, ktorí sú bezpochyby potomkami poručiťky a za situácie, žeby ich poručiťka nevydedila, patrilo by im právo dedenia zo zákona v prvej dedičskej skupine v zmysle § 473 ods. 2 Občianskeho zákonníka s tým, že vo vzťahu k podielu svojho predchodcu by mali navrhovatelia postavenie tzv. neopomenuteľných dedičov.

Občiansky zákonník v ustanovení § 469a ods. 1 „inštitút vydedenia“ viaže vo všeobecnosti na potomkov, nerozlišuje, nekategorizuje v označenom ustanovení potomkov na priamych, nepriamych, vzdialených, vzdialenejších. Tým, že otec navrhovateľov ku dňu smrti poručiťky nežil, nemal právnu subjektivitu, t.j. spôsobilosť mať práva a povinnosti podľa § 7 ods. 1 a § 18 ods. 1 O.z., vydedenie navrhovateľov poručiťkou podľa hmotnoprávneho ustanovenia § 469a ods. 1 Občianskeho zákonníka je akceptovateľným právnym postupom a je v medziach zákona.

Podľa názoru odvolacieho súdu poručiťka Q. T. nemohla by podľa § 469a ods. 1 Občianskeho zákonníka vydediť navrhovateľov za tej situácie, ak by ich otec, ku dňu zriadenia závetu žijúci, poručiťkou vydedený nebol. A iba za situácie, ak by poručiťka svojho syna v čase jeho života vydedila podľa § 469a ods. 1 Občianskeho zákonníka z niektorých dôvodov uvedených pod písm. a/, b/, c/, d/, vtedy by bolo možné vo vzťahu k navrhovateľom aplikovať rozšírenie dôsledkov vydedenia postupom podľa § 469a ods. 2 O.z. ako na osoby uvedené v § 473 ods. 2 O.z. Takáto situácia však v posudzovanej veci nenastala, riešená skutková ale i nadväzujúca právna otázka bola diametrálne odlišná.

Krajský súd riešenu hmotnoprávnu právnu otázku považuje za štandardnú, nevyhodnotil ju za otázku zásadného právneho významu preto nevidel ani dôvod na pripustenie dovolania.

Navrhovatelia nenamietali konkrétne dôvody, ktoré poručiiteľka v listine o vydedení voči nim uplatnila (§ 469a ods. 1 písm. a/, b/ O.z.) nerobili ich predmetom konania, preto nebol daný ani prieskum či existovali/ neexistovali poručiiteľkou uvádzané dôvody vydedenia.

Po konštatácii, že navrhovatelia boli poručiiteľkou v listine o vydedení jednostranným právnym úkonom vylúčení z dedenia (vo vzťahu k celkovému majetku poručiiteľky) nebol následne daný už ani dôvod zaoberať sa otázkou platnosti/neplatnosti závetu.

Z týchto dôvodov krajský súd nemohol odvolaniu navrhovateľov vyhovieť.

V súvisiacom výroku o náhrade trov prvostupňového konania rozhodnutie súdu je v súlade s aplikovaným ustanovením § 142 ods. 1 O.s.p., rešpektuje princíp úspechu/neúspechu účastníkov v konaní. Neúspešní účastníci (navrhovatelia) boli zaviazaní k povinnosti nahradiť spoločne a nerozdielne úspešnej procesnej strane (odpornyňa) trovy konania titulom trov právneho zastúpenia. Trovy právneho zastúpenia podľa názoru odvolacieho súdu boli priznané okresným súdom v správnej i účelne vynaloženej výške. Krajský súd sa stotožnil s vecnou argumentáciou okresného súdu pokiaľ nepovažoval riešené nároky v konaní za dva samostatné nároky. Jedná sa o právne otázky bezprostredne súvisiace, vychádzajúce z totožného skutkového základu. Z týchto dôvodov odvolanie odporokyne namietajúce nesprávne posudzovanie nároku na náhradu trov konania (vrátane námietky odporokyne, že sa jednalo o dva právne nároky) nemá svoj zákonný rámec. Z tohto dôvodu vyhodnotil krajský súd odvolanie odporokyne smerujúce čo do výroku o trovách konania za nedôvodné.

V odvolacom konaní vo vzťahu k meritórnemu výroku bola úspešná odporokynňa, ktorá má právo na náhradu trov odvolacieho konania podľa § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p. Trovy odvolacieho konania krajský súd priznal odporokynni titulom trov právneho zastúpenia za 1 úkon právnej služby - písomné vyjadrenie k odvolaniu. Odvolací súd vychádzal z ustanovenia § 11 ods 1 Vyhlášky MS SR č. 655/2004 Z.z. a titulom odmeny za tento úkon právnej služby priznal sumu 64,53 eur, režijný paušál za úkon vykonaný v roku 2015 v sume 8,39 eur, DPH v sume 14,58 eur (20 % z odmeny a režijného paušálu), t.j náhradu trov právneho zastúpenia v odvolacom konaní v celkovej sume 87,50 eur. Navrhovatelia, neúspešní odvolatelia sú povinní spoločne a nerozdielne nahradiť trovy odvolacieho konania právnemu zástupcovi odporokyne do troch dní po právoplatnosti rozsudku.

Toto rozhodnutie odvolacieho súdu bolo prijaté hlasovaním v senáte v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie prípustné **n i e j e** .